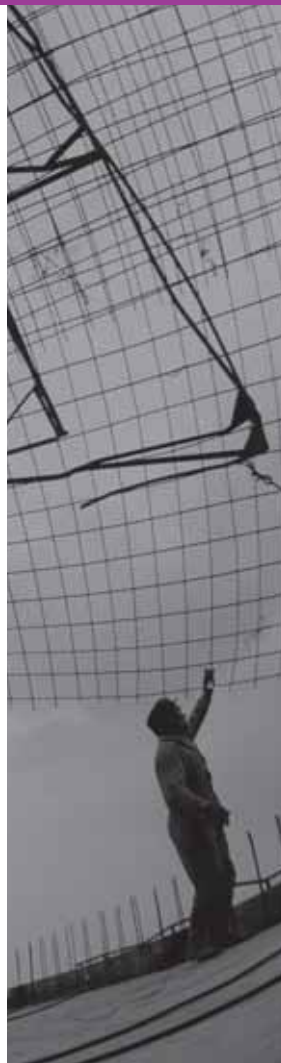


# Sprawozdanie roczne 2009

## Streszczenie

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy



# Kluczowe działania w 2009 r.

W całej Europie rok 2009 był rokiem kryzysu gospodarczego, wiele gospodarek usilnie starało się wyjść z recesji, rosły wskaźniki bezrobocia. W tych trudnych czasach Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (zwana dalej Agencją) nadal podkreślała znaczenie zdrowia i bezpieczeństwa dla dobrego prosperowania organizacji.

Najważniejszymi wydarzeniami roku 2009 dla Agencji były: europejskie badanie przedsiębiorstw dotyczące nowych i pojawiających się zagrożeń (ESENER), kampania na rzecz oceny ryzyka zawodowego „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobrze dla Ciebie. Dobrze dla firmy.”, ogólnoeuropejskie badanie opinii publicznej na temat bezpieczeństwa i higieny pracy, konkurs fotograficzny oraz nagroda filmowa w konkursie dotyczącym zdrowych miejsc pracy.

## GROMADZENIE I ANALIZOWANIE INFORMACJI

### Europejskie Obserwatorium Ryzyka

W 2009 r. zakończono prace nad głównym projektem Agencji, dotyczącym [europejskiego badania przedsiębiorstw na temat nowych i pojawiających się zagrożeń \(ESENER\)](#). Badanie dostarczyło bieżących informacji od organizacji z całej Europy, pokazujących, jak te ostatnie radzą sobie z zagrożeniami dla bezpieczeństwa i zdrowia w pracy (szczególnie z zagrożeniami psychospołecznymi, takimi jak stres, przemoc i nękanie) oraz jakie są bodźce i bariery dla dobrego zarządzania bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy – a więc informacji niezbędnych zarówno dla decydentów, jak i przedsiębiorstw. Po raz pierwszy ogólnoeuropejskie badanie na ten temat zostało przeprowadzone na poziomie przedsiębiorstw. Wstępne wyniki ogłoszono podczas wydarzenia wieńczącego kampanię Agencji na rzecz oceny ryzyka zawodowego „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobrze dla Ciebie. Dobrze dla innych” na rzecz oceny ryzyka, w listopadzie 2009 r. Pełne wyniki zostaną przedstawione w czerwcu 2010 r. podczas imprezy zorganizowanej w ramach hiszpańskiej Prezydencji Rady UE.

W 2009 r. Europejskie Obserwatorium Ryzyka (ERO) przystąpiło do realizacji *projektu prognozy*, wychodzącego poza analizę zagrożeń, które są już widoczne. W perspektywie 10 lat *projekt prognozy* dostarczy decydentom możliwe przyszłe scenariusze, wspierając ich w działaniach na rzecz minimalizowania nowych zagrożeń w miejscach pracy. Pierwsze *badanie prognostyczne*, które rozpoczęto w 2009 r. zaproszeniem do składania ofert, ma na celu przyjrzenie się aktualnej kwestii nowych i pojawiających się zagrożeń w tzw. zielonych miejscach pracy.

Opublikowano [Prognozę ekspercką pojawiających się zagrożeń chemicznych w zakresie zdrowia w pracy](#) – ostatni z czterech głównych raportów ERO dotyczących pojawiających się zagrożeń, kolejnym po raportach dotyczących zagrożeń psychospołecznych, fizycznych i biologicznych. Razem raporty mają na celu określenie stanu wiedzy w tych kluczowych obszarach bezpieczeństwa i zdrowia w pracy. Raport dotyczący substancji chemicznych, który prezentuje opinie ekspertów z całej Europy, określa szczególne obawy w odniesieniu do niektórych rodzajów substancji i narażenia na nie. Podobnie jak inne raporty, jest on punktem wyjścia do dalszych badań i dyskusji.

Opracowano przegląd literatury *BHP a bezpieczeństwo eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków*, jako wsparcie dla kampanii Agencji „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobrze dla Ciebie. Dobrze dla firmy” na lata 2010-2011, która skoncentruje się na tematyce bezpiecznej eksploatacji. Przegląd daje pierwszy wyczerpujący obraz warunków pracy pracowników odpowiadających za bezpieczną eksploatację miejsc pracy i po raz pierwszy dostrzega wysoki w Europie udział wypadków związanych z technicznym utrzymaniem miejsca pracy.

Jako część bieżącego projektu Agencji „BHP w liczbach”, którego celem jest dostarczenie bazy danych do zapobiegania wypadkom w miejscu pracy i chorobom zawodowym w Europie, opublikowano raport [BHP w liczbach: stres w pracy – fakty i liczby](#) zbierający dane statystyczne i wyniki badań z całej Europy.

Rozpoczęto również opracowanie przeglądu literatury jako części projektu *Kobiety w miejscu pracy* – dotyczącego skutków dla BHP wynikających z wzrastającego odsetka kobiet wśród europejskich pracowników.

W ramach realizacji projektu NOWA ERA BHP, którego celem jest wzmocnienie koordynacji badań z zakresu BHP w Europie, wystosowano już pierwsze wspólne zaproszenie do składania ofert przez organizacje uczestniczące, na temat stresu związanego z pracą.

Przegląd literatury z 2009 r. [Interfejs pomiędzy człowiekiem a maszyną jako pojawiające się zagrożenie](#), stanowiący kontynuację raportu ERO o pojawiających się fizycznych zagrożeniach, kładzie nacisk na istotność ergonomicznego projektowania.

Inny przegląd literatury – [Bezpieczeństwo i zdrowie w pracy pracowników sektora utrzymania czystości](#) – dotyczy zagrożeń, z jakimi spotykają się tacy pracownicy. Jest to pierwsze tego typu badanie przeprowadzone na poziomie UE. Agencja zorganizowała seminarium z udziałem stron zainteresowanych i naukowców w celu omówienia wyników przeglądu oraz określenia, jakie działania można podjąć w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia tej często pomijanej grupy pracowników.

Nowy raport [Studium badawcze na temat dopuszczalnych norm zawodowego narażenia na czynniki rakotwórcze, mutagenne lub działające szkodliwie na rozrodczość na poziomie państw członkowskich UE](#) zawiera przegląd systemów stosowanych w poszczególnych państwach członkowskich UE do ustalania dopuszczalnych norm narażenia na niebezpieczne substancje w miejscach pracy.

Raport [Planowanie strategiczne bezpieczeństwa i zdrowia w pracy przez inspekcje pracy](#) obejmuje zagadnienia BHP, które inspekcje uważają za priorytetowe pod względem badań i zwiększania świadomości. Inspekcje pracy odgrywają ważną rolę w promowaniu bezpieczeństwa i zdrowia w pracy i w coraz większym stopniu skupiają się nad zagadnieniami przewidywania, definiowania zagrożeń i zapobiegania im.

### Informacje o środowisku pracy

Praca Działu Informacji o Środowisku Pracy nad ekonomicznymi zachętami jest wynikiem zapotrzebowania organizacji na rzetelne informacje z tego zakresu. Wiele rządów, jak też wielu ubezpieczycieli chciałoby wprowadzić lepsze programy zachęt, ale potrzebują informacji, jak to zrobić i jakie modele okazały się skuteczne. Na podstawie wyników raportu zorganizowano dwa warsztaty dla ekspertów.

Projekt *Promowanie zdrowych miejsc pracy*, który dotyczy podejmowanych przez pracodawców prób zachęcenia swoich pracowników do przyjęcia zdrowego trybu życia, przynosi wyniki badań na temat skutków [Promowania zdrowia w sektorze transportu](#) oraz [Promowania zdrowia psychicznego w sektorze opieki zdrowotnej](#), a także zestaw studiów przypadków na temat promowania zdrowia psychicznego i zdrowych miejsc pracy wśród młodych pracowników.

W 2009 r. wydano dwa raporty na temat włączenia do edukacji lub uwzględnienia w niej kwestii bezpieczeństwa i zdrowia w pracy. [BHP w programie nauczania – wymogi i działania w państwach członkowskich](#) to pierwszy całościowy przegląd sposobów, w jaki państwa członkowskie UE włączają BHP oraz wiedzę na temat zagrożeń do szkolnych programów nauczania. Drugi raport, [Zapobieganie zagrożeniom dla młodych pracowników: polityka, programy i praktyki w miejscach pracy](#), zawiera przykłady dobrej praktyki w zakresie zapobiegania zagrożeniom dotyczącym młodych pracowników.

Jednym z wyników kampanii na rzecz oceny ryzyka zawodowego będzie tworzone obecnie, bezpłatne *interaktywne narzędzie oceny ryzyka on-line* (OiRA) dla mikro- i małych przedsiębiorstw. Ponadto, na stronie internetowej dostępna jest wyczerpująca baza danych, która gromadzi wszystkie listy kontrolne, podręczniki i inne narzędzia oceny ryzyka z całej Europy.

Raport [Zapobieganie ryzyku w praktyce: dobra praktyka w zakresie oceny ryzyka](#) zawiera przykłady skutecznej oceny ryzyka, które wyróżniono nagrodami w Konkursie Dobrych Praktyk, zorganizowanym w ramach kampanii „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobre dla Ciebie. Dobre dla firmy”, prowadzonej w latach 2008–2009.

Raport [Ocena, eliminowanie i znaczne zmniejszenie zagrożeń w pracy](#) przedstawia przypadki z różnych miejsc pracy, pokazujące, jak proces oceny ryzyka prowadzi do

jego zidentyfikowania i skutecznego wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia.

Natomiast w raporcie [Różnorodność miejsc pracy i ocena ryzyka: dopilnuj, aby każdy został nią objęty](#) podkreśla się potrzebę przeprowadzenia łącznej oceny ryzyka w celu uwzględnienia różnorodności miejsc pracy przy ocenie zagrożeń i zarządzania nimi.

Zakończono serię studiów przypadków na temat zapobiegania zaburzeniom układu mięśniowo-szkieletowego w [rolnictwie](#).

W 2009 r. zapoczątkowano projekt zmierzający do zidentyfikowania dobrej praktyki w zarządzaniu zagrożeniami w transporcie drogowym, celem poprawy bezpieczeństwa i zdrowia w pracy w tym sektorze.

Agencja kontynuowała również prace mające na celu zwiększenie ogólnej łatwości w obsłudze działu swojej strony internetowej poświęconej [europejskim aktom prawnym i normom BHP](#).

W 2009 r. przygotowano szereg najróżniejszych materiałów na kolejną [kampanię „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy” na rzecz bezpiecznej eksploatacji](#), w tym przewodnik po kampanii, biuletyn *Fakty*, prezentacje, plakaty i ulotki, studia przypadków dobrej praktyki, kreskówkę z popularną animowaną postacią Napo.

## KOMUNIKACJA, KAMPANIE I PROMOCJA

2009 r. był drugim i ostatnim rokiem niezwykle udanej [kampanii na rzecz oceny ryzyka zawodowego](#), która jest podstawą zarządzania BHP. Kampania, która jest obecnie największym tego rodzaju przedsięwzięciem na świecie, odnotowała rekordowe poziomy zaangażowania we wszystkich państwach członkowskich UE i innych krajach. W całej UE rozpowszechniono ponad dwa miliony materiałów informacyjnych kampanii.

Działania wokół kampanii obejmowały zaangażowanie 43 ważnych europejskich organizacji jako [oficjalnych partnerów kampanii](#).

[Konkurs Dobrych Praktyk](#), zorganizowany jako część kampanii, wyróżniał organizacje, które miały wyjątkowy wkład w promocję oceny ryzyka w miejscu pracy.

Agencja, wraz ze wszystkimi punktami kontaktowymi, zorganizowała następujący Pakiet Wsparcia Europejskiej Kampanii (ECAP) wspierający działania kampanii na poziomie krajowym: 101 krajowych partnerstw i spotkań stron zainteresowanych, 14 wydarzeń medialnych (konferencje prasowe, prezentacje stanowisk dziennikarzy/ekspertów), 3 programy radiowe z udziałem słuchaczy, 21 krajowych komunikatów prasowych i 20 artykułów branżowych.

Przeprowadzono również ocenę skuteczności działań kampanii oraz jej dwuletniego modelu i mechanizmu wsparcia finansowego ECAP. Ogólnie, kampania na rzecz oceny ryzyka zawodowego, prowadzona w latach 2008–2009, była jedną z najbardziej udanych kampanii; uzyskano wiele dowodów wskazujących na zwiększoną świadomość na temat znaczenia oceny ryzyka (i sposobów jej przeprowadzania) oraz inne pozytywne wyniki.



[Europejski Tydzień Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, w październiku 2009 r.](#) był punktem kulminacyjnym wydarzeń kampanii, z szeregiem konferencji, seminariów i sesji szkoleniowych.

Kampanię zamknęło [europejskie spotkanie na szczycie w sprawie oceny ryzyka i MŚP](#) – wydarzenie było wspierane przez szwedzką Prezydencję Rady UE, hiszpański rząd i baskijski rząd regionalny. Decydenci UE, partnerzy społeczni i główni eksperci z zakresu BHP zebrali się, by omówić kwestie poruszane w trakcie kampanii.

Po raz pierwszy wieńczące wydarzenie obejmowało [Dzień Sieci](#), w którym partnerzy Agencji z całej Europy, a w szczególności punkty kontaktowe, mogli się spotkać i wymienić pomysłami i specjalistyczną wiedzą.

Działania Agencji w zakresie podnoszenia świadomości w 2009 r. obejmowały [ogólnoeuropejskie badanie opinii publicznej na temat bezpieczeństwa i higieny pracy](#), mające na celu sprawdzenie, co europejscy pracownicy sądzą o swoich warunkach pracy. Wyniki wskazują na istnienie wśród obywateli europejskich powszechnej obawy, że obecny kryzys gospodarczy może niekorzystnie wpływać na bezpieczeństwo i zdrowie w pracy, co może stanowić zagrożenie dla osiągnięć, które – jak twierdzą – zaobserwowali w ostatnich pięciu latach. 6 na 10 Europejczyków oczekuje globalnej spadkowej tendencji gospodarczej, pogarszającej warunki pracy, szczególnie w odniesieniu do zdrowia i bezpieczeństwa.

Na [Ogólnoeuropejski konkurs fotograficzny](#) wpłynęło ponad 1 600 zgłoszeń od 800 uczestników z całej UE. Fotografów poproszono o odpowiedź na pytanie: „Jaka jest Twoja wizja bezpieczeństwa i zdrowia w pracy?”

Po raz pierwszy w 2009 r. Agencja wspierała [nagrodę filmową „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”](#) dla najlepszego filmu dokumentalnego dotyczącego zagadnień związanych z pracą na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Dokumentalnych i Animowanych w Lipsku. Zwycięzcą okazał się film „Kwitający biznes” (A *Blooming Business*), holenderskiego reżysera Tona Van Zantvoorta, prezentujący niebezpieczne warunki pracy w zglobalizowanym przemyśle kwiatowym.

Działania promocyjne obejmowały również organizację wizyt dziennikarzy u zwycięzców Konkursu Dobrych Praktyk, przygotowanie filmów Agencji oraz organizację wielu wydarzeń z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Obserwacja mediów na przestrzeni tego roku wskazuje na znaczne zainteresowanie prasy pracą Agencji – otrzymano 2 260 wycinków prasowych.

2009 r. był świadkiem pierwszych kroków poczynionych w zakresie nowego partnerstwa ds. komunikacji, które będzie wiązało się z pracą Agencji z DG Komisji Europejskiej ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu oraz jej siecią Enterprise Europe Network w celu dotarcia do MŚP, szczególnie z informacją z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Postępy w sieci w 2009 r. obejmowały nowy blog Agencji, badanie użytkowników, przedsięwzięcie zestawiające stronę internetową Agencji ze stronami podobnych organizacji oraz trzeci rok kampanii promocyjnej Agencji Google AdWords.

## ROZWIJANIE SIECI

Agencja kontynuowała prace nad koordynacją jej strategii ze strategiami innych organizacji zajmujących się bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy. Gromadziła również dane w celu umożliwienia określenia wpływu swoich działań i dalej wzmacnia współpracę z międzynarodowymi partnerami (w tym – po raz pierwszy – z niektórymi państwami objętymi europejską polityką sąsiedztwa).

## PROGNOZA NA 2010 R.

Działania Agencji w 2010 r. będą obejmować wdrożenie *projektu prognozy*. Na pierwszym etapie zostaną zbadane społeczno-kulturowe, gospodarcze, polityczne, techniczne i środowiskowe czynniki napędzające zmiany w tzw. zielonych miejscach pracy.

Przeglądy literatury i raporty będą dotyczyły nanotechnologii, zaangażowania pracowników, podwójnego działania czynników ryzyka psychospołecznego oraz ryzyka zaburzeń układu mięśniowo-szkieletowego, przemocy i nękania, zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa stojących przed osobami prowadzącymi działalność na własny rachunek; będą to również raporty wspierające kampanię na rzecz bezpiecznego technicznego utrzymania miejsca pracy.

W czerwcu 2010 r. w mediach zostanie oficjalnie zainicjowane badanie ESENER, z udziałem hiszpańskiej Prezydencji Rady UE. Nastąpi to po krótkim spotkaniu informacyjnym w Parlamencie Europejskim w marcu. W czerwcu zostanie opublikowany raport przedstawiający wstępne wyniki oraz zostanie utworzone narzędzie do mapowania on-line w celu wsparcia analizy danych z badania. Zlecono cztery raporty, jako część tej dodatkowej analizy.

Agencja zrealizuje projekty pilotażowe w celu zatwierdzenia strategii rozpowszechniania dla narzędzia OiRA, pracując z partnerami nad utworzeniem krajowych narzędzi sektorowych.

Raport na temat ekonomicznych zachęt przedstawi aktualny przegląd bodźców (takich jak niższe składki ubezpieczeniowe lub stawki podatkowe) stosowanych w całej Europie w celu motywacji organizacji do poprawy bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Produkty planowane w ramach projektu *Promowania zdrowych miejsc pracy* obejmują dwie publikacje biuletynu *Fakty*, raporty ze studiami przypadków na temat promowania zdrowych miejsc pracy wśród młodych pracowników i promowania zdrowia psychicznego w pracy.

Zostaną rozpoczęte prace nad określeniem zakresu kampanii na lata 2012–2013, która będzie dotyczyć jednego z najważniejszych zagadnień strategii wspólnotowej – promowania zapobiegania ryzyku jako podstawy europejskiego podejścia do lepszego bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Wysiłki zmierzające do promowania kampanii lat 2010–2011, poświęconej bezpieczeństwu eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków skoncentrują się na przygotowaniu spotkania partnerów na poziomie Unii Europejskiej (na którym kampania przedstawiona zostanie potencjalnym partnerom);

oficjalnym rozpoczęciu kampanii w dniu 28 kwietnia oraz Europejskim Tygodniu Bezpieczeństwa i Zdrowia, który przypada w październiku.

Rozdystrybuowana zostanie duża ilość materiałów kampanii, zorganizowana będzie też 10. edycja Konkursu Dobrych Praktyk, mająca na celu wyróżnienia organizacji, które znalazły innowacyjne sposoby na promocję bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Rok 2010 przyniesie również kolejną edycję konkursu filmowego „Zdrowe miejsca pracy” w ramach Festiwalu DOK w Lipsku.

Wreszcie, w czasie trwania dyskusji na temat przyszłości agencji zajmujących się poszczególnymi zagadnieniami w strukturach UE, Agencja koordynując działania swojej sieci w 2010 r., reprezentować będzie swoje stałe przedstawicielstwa w krajach UE